

Yttrande avseende SOU 2018:69 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

Inledning

Brottsofferjouren Sverige (BOJ) välkomnar utredningen och ser positivt på förslaget om ett stärkt skydd mot hedersrelaterad brottslighet. Idag finns ett glapp mellan förekomst, anmälningar och fällande domar när det gäller hedersrelaterad brottslighet vilken tydlig talar för att kompetensen om hur hedersproblematik upptäcks och utreds fortsatt behöver stärkas inom både brottsbekämpande myndigheter och andra samhällsaktörer, så som socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola.

BOJ vill även framhålla att pojkars utsatthet och risken för så kallade uppfostringresor till föräldrarnas ursprungsland ytterligare behöver uppmärksammas.

BOJ instämmer till stor del i utredningens problembeskrivningar och ser generellt positivt på de åtgärder som föreslås. Vi vill ändå framhålla att ny lagstiftning och nya riktlinjer inte löser de grundläggande problem som vi ser när det gäller det faktiska skyddet av barn. Fortsatt finns ett behov av att ställa höga krav på både myndigheter och yrkesverksamma som möter målgruppen. Inte minst när det gäller att vidta tillräckliga skyddsåtgärder och förhindra att barn- och tvångsäktenskap sker.

4 Brott med hedersmotiv

Utredningen beskriver det hedersrelaterade våld och förtryck som flickor och pojkar kan utsättas för. Länsstyrelsen anser att det i sammanhanget också är värt att notera att pojkars och unga mäns utsatthet inte enbart består av att tvingas kontrollera kvinnliga släktingar eller riskera att bli bortgift. De kan även till exempel bli bortförda till föräldrarnas ursprungsland för så kallade uppfostringsresor. Länsstyrelsen har även sett exempel på flickor som i liknande syfte hålls kvar utomlands.

4.6.1 En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv bör införas

BOJ ställer sig positiv till att heder som motiv uppmärksammas på ett tydligare sätt i lagstiftningen vilket kan bidra till att hedersbrott

uppmärksammas och prioriteras i större utsträckning. Vi delar också utredningens bedömning att hedersrelaterat våld och förtryck är ett väletablerat begrepp som kan användas även i ett lagstiftande sammanhang. Vi anser dock att Hedersrelaterat våld och förtryck bör få en särskild brottsrubricering med anledning av detta skulle kunna bidra till att framhålla att detta är ett mycket allvarligt brott, och att det därmed kan komma att prioriteras på ett annat sätt inom rättsväsendet. En särskild brottsrubricering skulle också ge bättre förutsättningar att tillsätta polis och åklagare som har särskild kunskap inom området och att ta hänsyn till andra aspekter redan från starten av utredningen. Bättre utredningar bidrar i sin tur till att den nationella strategins tredje målsättning om en effektivare brottsbekämpning uppnås. Dessutom skulle det också vara möjligt att föra statistik på området för att kunna uppskatta omfattningen av problematiken och kunna fördela medel och resurser utifrån de behov som finns.

5 Är den straffrättsliga lagstiftningen ändamålsenligt utformad?

5.2.5 Vilsedande till tvångsäktenskapsresa

BOJ menar att det kan finnas anledning att titta närmare på vad som skulle krävas för att kunna lagföra även vilsedande till sådana resor som inte direkt står i samband med tvångsäktenskap, men där syftet ändå är att bevaka att den unga lever enligt kollektivets normer till dess att hon eller han till exempel uppnått laglig äktenskapsålder.

5.4.3 Barnäktenskap bör kriminaliseras

BOJ ställer sig mycket positiv till att barnäktenskap kriminaliseras och att det även ska omfatta så kallade informella äktenskap, som får samma konsekvenser för den utsatta som juridiskt bindande äktenskap. Vi vill framhålla att samhället behöver visa på allvaret i barnäktenskap, särskilt kopplat till att Barnkonventionen blir lag 2020. Barnäktenskap måste ses som ett mycket allvarligt brott då barn alltid är i ett utsatt läge gentemot föräldrar och vuxna i allmänhet.

Vi vill dock poängtera att lagstiftningen i sig inte är tillräcklig utan att det fortsatt kommer att krävas en mängd åtgärder för att säkerställa barnets skydd samt möjliggöra åtal och domar rörande barnäktenskap.

6 Effektivare verktyg för att motverka barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympling utomlands

6.5.3 I förebyggande syfte bör ett utreseförbud för barn införas och passlagens regler ändras

Utreseförbud kan bli ett viktigt verktyg för socialtjänsten och det är bra att det inte ska krävas LVU-beslut. Lagstiftaren bör ändå överväga att utreseförbud ska kunna beslutas även när det gäller unga vuxna eftersom när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är det just gruppen unga vuxna det handlar om och de är särskilt sårbara, då de kan ha samma behov som en minderårig men betraktas som en vuxen.

7 Ett effektivt arbete vid myndigheterna

7.4.4 Arbetsmetoder i andra länder

För att stärka arbetet mot könsstympning, barn- och tvångsäktenskap samt bortförda barn anser BOJ att en liknande enhet som Forced Marriage Unit (FMU) i Storbritannien borde införas även i Sverige. Enheten bör då placeras under UD för att ha möjlighet att agera och hjälpa till att för tillbaka bortförda barn till Sverige.

Sven-Erik Alhem
Förbundsordförande

Fredrik Mellqvist
Generalsekreterare

I arbetet med detta remissvar har Heléne Carlsson, verksamhetsutvecklare inom våld i nära relation på Brottsofferjouren Sverige samt Monica Ekström, vice ordförande i Brottsofferjouren Sverige, varit specialföredragande.